

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken hebben enkele fracties de behoefte om over de brieven van de minister van Economische Zaken inzake verslag VTE-Raad (Telecom en Energie) d.d. 31 mei 2010 (21 501-33, nr. 279) en geannoteerde agenda informele Energieraad 6-7 september 2010 (21 501-33, nr. 288), enkele vragen en opmerkingen voor te leggen.

De vragen en opmerkingen zijn op 25 augustus 2010 aan de minister van Economische Zaken voorgelegd. Bij brief van [datum] zijn ze (door ...) beantwoord.

- Vragen en opmerkingen vanuit de fracties
  - Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD
  - Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA
  - Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA
  - Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP
  - Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de D66
- Reactie van de minister van Economische Zaken

I. VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de geannoteerde agenda voor de informele Energieraad van 6 en 7 september 2010.

De leden van de VVD-fractie onderstrepen de uitspraak van het kabinet dat de voorstellen voor aanvullende energiebesparingsmaatregelen nog niet met de Kamer zijn besproken en zij derhalve geen standpunt zullen innemen. Deze leden gaan ervan uit dat deze uitspraak ook op de andere onderwerpen van toepassing is totdat deze in de Kamer zijn besproken.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de geannoteerde agenda van de informele Energieraad van 6 en 7 september 2010.

De leden van de PvdA-fractie juichen toe dat het energiebeleid consumentvriendelijker wordt gemaakt, in de vorm van meer consumentenbescherming. Gaat het hier om (nadere) implementatie van het derde pakket energierichtlijnen? Of gaat het hier om nieuwe maatregelen, die de Europese Commissie nog moet uitwerken? Welke toegevoegde waarde gaat dit hebben voor Nederland, dat al een zekere consumentenbescherming heeft? In hoeverre kan de Nederlandse «regeling afsluiting» een voorbeeld zijn voor de Europese Commissie?

Welke toegevoegde waarde moet worden verwacht van de mededeling van de Europese Commissie over de energie-infrastructuur? Zijn de cijfers waarover het European Network of Transmission System Operators beschikt, dezelfde als die van de Nederlandse Mededingsautoriteit/Energiekamer? Wat is de status van het werkdocument over infrastructuur? Heeft dit ook de status van een mededeling?

De leden van de PvdA-fractie bespeuren enige terughoudendheid bij het kabinet als het gaat om aanscherping van het Europese energiebesparingsbeleid. Waarom twijfelt het kabinet aan de verwachting van de Europese Commissie, dat de doelstelling van 20 procent niet gehaald gaat worden? Waarom zou het niet halen van de doelstelling een noodzakelijke randvoorwaarde moeten zijn voor additionele maatregelen? Additionele maatregelen kunnen toch sowieso geen kwaad?

Hoe verhoudt de mededeling over de Europese interne (energie)markt zich tot het Actieplan voor energie-efficiëntie en de mededeling over energie-infrastructuur? Gaan al deze documenten niet voor een deel over hetzelfde?

Begrijpen de leden van de PvdA-fractie het goed dat er een verplicht systeem van handelscertificaten voor hernieuwbare energie zou moeten komen? Bestaan er ook plannen om de herkomst van brandstoffen («bloedkolen», enzovoort) te certificeren? Zo nee, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben enkele opmerkingen en vragen over het verslag van de VTE-Raad van 31 mei. De CDA-fractie neemt met instemming kennis van de inzet van het kabinet om te voorkomen dat overheidsinvesteringen in de gasinfrastructuur verstarend werken.

Deze leden hebben enkele vragen over het derde pakket. Het College van Beroep voor het bedrijfsleven bepaalde onlangs dat de Nederlandse Mededingingsautoriteit bij de tarieven voor gastransport ten onrechte een beleidsregel van het kabinet, die leidde tot hogere prijzen, heeft meegenomen. Hoe verhoudt deze uitspraak zich tot het derde pakket en in het bijzonder tot de bepalingen met betrekking tot de onafhankelijkheid van de Nederlandse Mededingingsautoriteit? Is een dergelijke beleidsregel na implementatie van het derde pakket nog denkbaar?

Welke lidstaten bepleitten het belang van nucleaire technologie in de toekomstige energiemix? Hoe stelde het kabinet zich op in dit gesprek?

De Europese Commissie is vanwege de crisis geen voorstander van 30 procent emissiereductie in de Europese Unie. Kunt u bevestigen dat het doel een reductie van 20 procent is, tenzij in breder internationaal verband stevige afspraken gemaakt worden over CO₂-reductie?

Voorts hebben de leden van de CDA-fractie nog enkele vragen ten aanzien van de geannoteerde agenda van de informele Energieraad op 6 en 7 september 2010.

Ten aanzien van de energie-infrastructuur wordt aangegeven dat afgezien van het derde pakket op een aantal terreinen nog maatregelen genomen kunnen worden om investeringen in energie-infrastructuur te stimuleren. Kan het kabinet nader toelichten welke maatregelen dit zijn?

Nederland is terughoudend inzake Europese financiering van energie-infrastructuur en staat kritisch tegenover een Europees fonds voor financiering van de energie-infrastructuur. Hoe loopt deze discussie in Europees verband? Wat is het standpunt van andere lidstaten?

De leden van de CDA-fractie zijn het eens met de lijn dat – voordat aanvullende Europese regelgeving wordt geformuleerd op het gebied van energiebesparing – nader onderzoek plaatsvindt of de Europese besparingsdoelstelling daadwerkelijk niet wordt behaald. Hoe staan andere lidstaten hierin? Heeft het kabinet aanwijzingen dat de doelstelling wel zal worden behaald? Aan welke aanvullende regelgeving moeten deze leden denken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het verslag VTE-raad (Telecom en Energie) 31 mei 2010. Deze leden hebben hierover een aantal vragen.

Door Nederland is tijdens de VTE-raad van 31 mei 2010 benadrukt dat de Verordening leveringszekerheid aardgas moet voorzien in voor gasondernemingen duidelijke en werkbare verplichtingen tot het nemen van maatregelen om de gasvoorziening van beschermde klanten veilig te stemmen. Wat is volgens het kabinet de definitie van beschermde klanten? Bestaat onder de lidstaten reeds consensus over welke afnemers binnen de definitie van beschermde klanten vallen? Zal in de verordening een definitie van beschermde klanten worden verankerd?

In het schriftelijk overleg VTE-raad (Energie en Telecom) van 19 mei 2010 (21 501-33, nr. 277) hebben de leden van de SP-fractie het kabinet verzocht om in het daarop volgende verslag van de VTE-raad in te gaan op de uitkomsten van het bij de VTE-raad en Europese Commissie onder de aandacht brengen van de positie van productiegas in het geval van congestie. Het kabinet heeft toegezegd in het verslag de Kamer op de hoogte te stellen van de voortgang die de commissie maakt in het kader van een oplossing voor de problematiek rond het affakkelen van productiegassen. Kan het kabinet een toelichting geven op de voortgang?

Ook hebben de leden van de SP-fractie kennisgenomen van de geannoteerde agenda informele Energieraad 6 en 7 september 2010. Zij hebben hierover de volgende vragen en opmerkingen.

Tijdens de informele Energieraad zal de bescherming van consumenten besproken worden. In het derde pakket energierichtlijnen worden lidstaten verplicht om een definitie op te nemen voor kwetsbare consumenten. Naast dat er groepen kwetsbare consumenten zijn, zijn er ook kwetsbare seizoenen. Nederland kent een extra consumentenbescherming tijdens de winterperiode van 1 oktober tot 1 april, ongeacht de doelgroep. Bestaan er vergelijkbare afsluitingsbeperkingen tijdens winterperiodes in andere lidstaten? De leden van SP-fractie kunnen zich voorstellen dat de temperatuursomstandigheden in de wintermaanden en daarmee een redelijke duur voor een afsluitbeperkingsseizoen in de verschillende delen van Europa sterk kunnen variëren. Acht het kabinet het zinvol ook voor een verplichte definitie van seizoensafhankelijke consumentenbescherming te pleiten?

De leden van de SP-fractie onderschrijven het uitgangspunt van het kabinet dat de Europese Unie de invulling van het energiebesparingsbeleid bij gebouwen moet overlaten aan de lidstaten. De Europese Unie formuleert algemene doelstellingen met betrekking tot de CO₂-emissiereductie in de lidstaten voor de sectoren buiten het Emissiehandelssysteem, inclusief de gebouwde omgeving. De Europese Unie moet wel, naar de mening van de leden van de SP-fractie, veel meer haast maken bij het formuleren dan wel aanscherpen van energie-efficiëntie eisen voor gebouwinstallaties zoals centrale verwarmingsketels en -pompen, mechanische ventilatie en airconditioning en zonneboilers. Deze leden zijn van mening dat energiebeleid op gebouwniveau een sterke geografische component heeft: de situatie in Nederland is heel anders dan in Letland of Spanje. Dat rechtvaardigt in veel gevallen een ander beleid, zoals andere bouwvoorschriften. Op dit punt dient het beleid dan ook overgelaten te worden aan de individuele lidstaten.

Voorts steunen de leden van de SP-fractie het kabinet in zijn terughoudendheid tegenover Europese financiering van de energie-infrastructuur. Deze leden zijn van mening dat het in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de individuele lidstaten zelf is om zorg te dragen voor de realisatie van de infrastructuur. Bij grensoverschrijdende netwerken kan vrijwillige multilaterale samenwerking een efficiëntere aanpak zijn dan de omweg via Brussel: bijvoorbeeld door de landen rond de Noordzee voor

de aanleg van een stopcontact op zee, of tussen Nederland, Duitsland en Scandinavische landen bij het verbeteren van de connectiviteit ten behoeve van piekproductie van groene stroom. Europese financiering zou kunnen leiden tot een terughoudende mentaliteit in het eigenhandig voorzien in de financiering. Europese financiële steun zou dan ook pas toegekend mogen worden wanneer sprake is van een evident collectief (bovennationaal) belang en een innovatief project dat een rol speelt in de vergroening van de energievoorziening.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de D66

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de informele Energieraad. Deze leden achten de onderwerpen van consumentvriendelijkheid en Europese energie-infrastructuur, evenals de voorliggende punten in verband met energiebesparing van groot belang bij de verdere totstandkoming van de interne Europese energiemarkt en het behalen van de Europese doelstellingen voor een duurzame energievoorziening in 2020.

Wel hebben deze leden nog enkele vragen met betrekking tot de voorgenomen inbreng van het kabinet.

De leden van de D66-fractie kunnen zich goed vinden in de opstelling van het kabinet wat betreft het belang van bewustwording van consumenten in de energiemarkt. Met het kabinet zijn zij van mening dat de positie van de Europese consument blijvend aandacht verdient.

De leden van de D66-fractie willen weten hoe het bewustzijn van consumenten verschilt tussen de Europese lidstaten. Klopt het dat bijvoorbeeld binnen regio's van Europa de percentages van consumenten die overstappen nog steeds sterk verschillen tussen landen met bewuste consumenten zoals Nederland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk en landen met minder bewuste consumenten zoals Duitsland, Finland en Ierland? Zo ja, is het kabinet bereid om de financiële voordelen van het faciliteren van overstappen door bewuste consumenten die in de Nederlandse energiemarkt geïdentificeerd zijn (in de Monitor Energiemarkt) bij haar Europese ambtsgenoten onder de aandacht te brengen?

De leden van de D66-fractie hebben begrip voor de opstelling van het kabinet betreffende het nationaal vormgeven van beleid gericht op kwetsbare consumenten. Hoe verhouden verschillen tussen dergelijke nationale definities zich tot het integratieproces van de Europese energiemarkten? Kan het kabinet aangeven of en zo ja hoe de verstoringen die kunnen voortkomen uit dergelijke verschillen op langere termijn aangepakt moeten worden?

De leden van de D66-fractie wijzen in dit verband ook graag op de uitkomsten van het tweede «Citizens» Energy Forum» vorig najaar in Londen, waarbij nadruk werd gelegd op het beschermen van gezonde concurrentie op energiemarkten en het belang van de mogelijkheid voor consumenten om te kunnen kiezen voor de best beschikbare aanbieder. Kan het kabinet aangeven of en zo ja hoe de uitkomsten van dit forum worden meegenomen in het proces?

De leden van de D66-fractie wachten met interesse de mededeling van de Europese Commissie op het vlak van de Europese infrastructuur voor 2020/2030 af. Hoe verhoudt de ontwikkeling van een eventuele grensoverschrijdende netconfiguratie op de Noordzee met offshore windenergie zich tot de Nederlandse plannen voor windenergie en de bijbehorende infrastructuur (het stopcontact op zee)? Wordt de eventuele aansluiting

van bestaande en mogelijke netten en grensoverschrijdende verbindingen op het Nederlandse deel van de Noordzee, zoals ook een eventuele tweede interconnector kabel naar Noorwegen en de Cobra kabel naar Denemarken meegenomen in de Europese plannen tot 2020?

De leden van de D66 fractie zijn benieuwd naar het achtergronddocument over de mogelijke rol van smart grids bij de toekomst van de Europese energie-infrastructuur. Kan het kabinet toezeggen deze studie naar de Kamer te sturen? Deze leden wijzen in dit verband ook graag op de mogelijkheden om met verbeterde marktkoppeling beter gebruik te maken van bestaande verbindingen tussen nationale energienetten, zoals tussen Nederland, België en Frankrijk al het geval is.

Deelt het kabinet de mening van deze leden dat een grondige analyse van knelpunten in de energie-infrastructuur zich niet moet beperken tot de technische transportcapaciteit tussen de lidstaten, maar ook moet kijken naar de koppeling van de hiervan gebruikmakende energiemarkten? Kan het kabinet aangeven of dit soort knelpunten, zoals bij de koppeling van de Nederlandse en Duitse stroommarkten, ook aan de orde kunnen komen bij de Europese plannen voor de uitbreiding van de energie-infrastructuur?

De leden van de D66-fractie zijn met het kabinet van mening dat Europese investeringen in energie-infrastructuur een grensoverschrijdend Europees belang moeten dienen en waar mogelijk efficiënt moeten plaatsvinden zonder de markt onnodig te verstoren. Naar verwachting van deze leden bieden de plannen voor een Noordzeenet voor windenergie op termijn de mogelijkheid om aan deze eisen te voldoen, al blijven onderzoek en onderbouwing nodig. Deelt het kabinet dit perspectief? Zo ja, is het kabinet bereid om met andere Noord-Europese lidstaten en Noorwegen in Europees verband te pleiten voor de verdere ontwikkeling van deze plannen?

De leden van de D66-fractie staan positief tegenover de ontwikkeling van verdergaande plannen op het vlak van energiebesparing. Naar het oordeel van deze leden is hier sprake van een «no-regret» optie ten opzichte van het bestaande Europese beleid, zeker gezien de tegenvallende resultaten van het nationale programma «Schoon en zuinig».

De leden van de D66-fractie vragen het kabinet of onverkort wordt vastgehouden aan de door het kabinet geformuleerde doelstellingen voor energiebesparing tot 2020. Zo ja, is het kabinet bereid dit in Europees verband uit te dragen? Deze leden maken zich zorgen dat door het controversieel verklaren van aanvullende maatregelen naar aanleiding van de tussenevaluatie van het programma «Schoon en Zuinig», deze doelstellingen buiten bereik dreigen te komen.

De leden van de D66-fractie vragen of het kabinet kan toezeggen om in Europees verband op gebieden, waar in Nederland de resultaten tegenvallen, in te zetten op een brede Europese inventarisatie van ervaringen en «best practices». Deze leden denken hierbij vooral aan energiebesparing in de gebouwde omgeving.

De leden van de D66-fractie hebben voorts tot hun spijt geconstateerd dat in recente onderzoeken zowel het adviesbureau CE Delft als de VROM inspectie de effectiviteit van bestaande convenanten met betrekking tot energiebesparing negatief beoordeelde. Kan het kabinet toezeggen om op dit punt de Nederlandse ervaringen in Europees verband aan de orde te stellen en de urgentie van aanvullend, effectief beleid aan te kaarten om zowel het benodigde tempo van energiebesparing als een gelijk speelveld

voor Europese grootverbruikers van energie tussen nu en 2020 te realiseren? Het kabinet noemt naast effectiviteit ten opzichte van verdergaand Europees beleid op het vlak van energiebesparing (kosten)efficiëntie als criterium. Kan het kabinet toezeggen om daarnaast, net zoals in het programma «Schoon en Zuinig», het potentieel voor energie-innovatie een belangrijke plaats te geven in de afweging van nieuwe voorstellen en dit ook in Europees verband te communiceren?

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het rapport van de heer Mario Monti, voormalig Eurocommissaris op het vlak van mededingingsbeleid. Deze leden constateren dat de heer Monti in zijn rapport onder andere waarschuwt voor het risico van divergerende Europese initiatieven op het vlak van regulering van groothandelsmarkten voor energie. Dit werpt bij deze leden de vraag op of het kabinet deze zorg deelt en of het kabinet bereid is om zijn pleidooi voor de ontwikkeling van een Europees reguleringskader voor groothandelsmarkten te ondersteunen in Europees verband? Ziet het kabinet hierin mogelijk een rol voor het nieuwe Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators ACER?

II. REACTIE VAN DE MINISTER

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van der Ham

De adjunct-griffier van de commissie,
Van der Velden